

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Šolski in učni red. — § 55. — Ljubljansko ljudsko šolstvo. — O šolski higijeni z ozirom na kongres v Norimberku. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — Pripravniški tečaj v Idriji.

Šolski in učni red.

Nihče ne more naši visoki naučni upravi predbacivati, da ne skrbi za povzdigo podrejenega ji ljudskega šolstva. Kdo bi mogel naštetati vse one zahteve, ki so si jih izmislili vsi oni mnogoštevilni uradniki v naučnem ministrstvu — od najnižjega do najvišjega — v polpreteklem času! Ta gori za ta, oni za oni šport — in posledica tega je: učitelj naj goji ta šport z učenci v šoli! Kdo se še ne spominja vseh onih lepodonečih, frazastih ukazov in odredb, ki jih je izdalo naučno ministrstvo v dobi pl. Hartla, kakor o antialkoholizmu o varstvu ptičev, rastlinstva, o modernih pljuvalnikih, o raznih nesrečah, povzročenih z elektriko, o plavanju, i. t. d. Pač lepi, vzvišeni so vsi oni dokazi, ki z njimi dokazujejo potrebo in korist teh naprav, a žal, da te naprave ostanejo izvečine vse na papirju in le prehitro zapadajo — pozabljivosti. Učitelj pač ne more biti vsak tako mnogostransko razvito bitje, da bi se za vse te tako mnogostranske zahteve mogel ogreti, zakaj moral bi potem biti vzvišeno bitje, nekak človek in pol ali pa kar cel »nadčlovek« v smislu Nietzschejeve teorije; in drugič nalete ravno ti razni ukazi baš v našem kmetu zaradi sistematičnega hujskanja internacionalnega klerikalizma proti šolstvu in učiteljstvu na največji odpor. Dokler ne stopi naša vlada tem hujskačem na njih prste in jim ne zapre sape, toliko časa sploh niti misliti ne sme na normalno razvijanje našega ljudskega šolstva.

Dozdeva se nam pa, da vsa ta mrzlična naglost, ki z njo izdajajo te tako mnogobrojne ukaze in te tako različne odredbe, stremi za tem, da odvrne učiteljstvo od njega glavnega vprašanja o izboljšanju gmotnega njih položaja, in da pokaže civilizovanemu svetu, da naš ljudskošolski sistem ne tiči tako globoko pod onim širokokrajnim črnim klobukom, kakor je — žalibog po vsi pravici! — znano po širni Evropi med olikanimi narodi.

Naša visoka učna uprava se hoče zopet proslaviti pred svetovnim forum z nova epohalno odredbo — z izdajo novega šolskega in učnega reda. A žal, da obeta biti glasom raznih časniških poročil ta odredba grobokop vseh onih vzvišenih zahtev in misli, ki so jih tako navdušeno zagovarjali in se zavzemali zanj — v izpopolnitev šolstva sploh — pedagogi in državniki svetovnega imena. In ako se sprejme novi šolski in učni red v onem obsegu, kakršnega določa naučno ministrstvo, pade naše ljudsko šolstvo na oni

nivo, na katerem je bilo pred l. 1867., torej v dobi konkordata.

Oglejmo si nekoliko natančneje fenomenalne točke novega šolskega in učnega reda!

1.) V šole se uvede kot disciplinarno sredstvo zopet »oslovska« in »častna klop«.

2.) Šolski voditelj ima nadzorovati izvenšolsko vedenje podrejenega učiteljstva.

3.) Učitelj mora nadzorovati učence tudi izven šole in v opoldanskem odmoru.

4.) Učitelj mora prostovoljno sodelovati pri ustanavljanju šolskih kuhinj in otroških zavetišč ter tam prevzeti posel nadzorstva.

5.) Pismene izdelke učencev — ne le domače, temveč tudi šolske — vestno popravljati.

6.) Domače berivo učencev je nadzorovati.

7.) Vsako leto se prirede javne izkušnje, h katerim odpošlje c. kr. okraj. šolski svet posebnega zastopnika.

8.) Verske vaje oznani kakor do sedaj (?!) c. kr. okraj. šol. svet. Izvede jih šol. voditeljstvo v sporazumu s katehetom. V slučaju nesoglasja odloči c. kr. okraj. šol. svet.

9.) Šolski voditelj ima pravico dati podrejenemu učiteljstvu tridnevni dopust.

10. Meščanski učitelji dobe naslov strokovnih učiteljev.

Načrt tega šolskega in učnega reda so baje že predložili posameznim c. kr. dež. šol. svetom v pregled in popravek, in nekateri dež. šol. sveti so baje precej črtali na tem načrtu, oziroma pridejali. Upajmo, da so ti pristavki najmodernejšega duha, in da so črtali pač ravno one točke, ki nas spominjajo davno minulih časov. Zakaj naravnost nezaslišano bi bilo, ko bi se deželni šolski sveti, kjer sede — v večini — svobodomiselní možje, mogli ogrevati za vsakoletne korporalske preizkušnje, o katerih so že izrekli tako veliki državniki kakor tudi pedagogi svojo sodbo. Ako se to uresniči, potem denimo le vse pedagoške klasike in vse pedagoške spise v muzeje, uničimo vse pedagoške revije in vrzimo se z vso vnemo na takozvano »drillmetodo« in ponosno bo razprostrl didaktiški formalizem svoja krila. Končne javne izkušnje bodo sijajno pokazale, da so otroci »dobro dresirani«, da znajo dobro klepetati priučene stavke — in domovina bo rešena. Ostalo pedagoško vedo pa bomo pometali med obrabljeno šaro!

Ako so v istini dobili posamezni c. kr. dež. šol. sveti te načrte v pretres, bi pač bila sveta njih dolžnost pokli-

cati interesovane stranke, da oddado svoj votum. In tu bi naši c. kr. dež. šol. sveti pač imeli jako lahko nalogo. Zakaj kot prave reprezentante učiteljstva smatramo v prvi vrsti stalne odbore deželnih učit. konferencij in odbore posameznih dežel. učit. društev. Kar bi ti zastopniki izjavili, to bi bilo lahko merodajno kot solidarna izjava občega učiteljstva.

Ako so pa deželni šol. sveti oddali načrte kar s svojimi lastnimi opazkami, potem pač smelo trdimo, da je geslo »svobodna šola in svobodno učiteljstvo« le prazna fraza sedanjosti.

Naši dični »Zavezi« pa svetujemo, da stopi takoj v dogovor z ostalimi avstr. učit. zvezami da pošljejo skupni memorandum v tej zadevi c. kr. naučnemu ministrstvu in da se ta memorandum izroči po posebni deputaciji osebno c. kr. naučnemu ministru v pregled!

§ 55.

Vsak stan se trudi, da si izboljša svoj gmotni položaj, in kolikor moremo zasledovati tok časa, konstatujemo, da so povsod v vseh stanovih našli prav lahko oni vir dohodkov, ki so iz njega zajeli povišek plač tega in onega stanu.

Edini učiteljski stan je ostal v kljub ogromno naraščajoči vsestranski draginji še vedno pri svoji notorično priznani škandalozni plači. Nakladajo nam vedno nova bremena, modernizirati nas hočejo od nog do glave; učitelj naj deluje povsod v vseh društvih — v blagor človeštva, a da bi se pa kdo zmisli na višjem mestu, da je izboljšanje učiteljskih plač najnujnejša potreba, o tem še govora ni! Učiteljstvo mora izpolnovati nebroj paragrafov majhnih in velikih, drugače pride kazen; a da bi se oni faktorji, ki so nam dali te paragrafe, sami postavili na to stališče, da bi tudi oni izpolnivali predpisane paragrafe, ne — tega ne, akoravno se blešči tam na tistih vratih v avstrijski rezidenci pomenljiv izrek: *Justitia fundamentum regni* rum. Dozdeva se nam, da je ravno ta izrek ironizacija našega slavnega §. 55!

Šolstvo — to iz prepričanja smelo trdimo — se toliko časa ne bo dvignilo do popolne svoje veljave in toliko časa ne bo donašalo onih sadov, ki bi jih moralo, dokler se ne izpolni ravno ta fundamentalni zakon — § 55!

Kaj nam pomagajo vsi še tako lepi odloki nižjih, višjih in najvišjih šolskih inštanec, ako pa učiteljstvo stoji na tako slabem gmotnem stališču, da mora $\frac{2}{3}$ svojih moči posvetiti drugim opravilom, da si vsaj toliko prisluži, da ne zaide v dolgove in da si vsaj toliko služi zase in za svojce, da se morejo vsaj vsak dan dosita najesti in dostojno oblačiti.

Toda tako ne more iti več dalje!

Ako ima država s privoljenjem »dičnih ljudskih zastopnikov« na razpolago toliko sredstev, da žrtvuje lahkega srca kar 400 milijonov kron za morilno orožje v tej prosluli dobi humanitete in svetovnega miroljubja — mora imeti tudi toliko sredstev, da dá stradajočemu učiteljstvu ono, kar mu gre po sankcijoniranem zakonu!

Bliža se čas uradnih konferenc. Da se pa tudi že enkrat konstatuje naša mizerija uradno — zakaj dosedaj so menda na višjih mestih vedno mislili, da to našo mizerijo spravljajo le nekateri kričači v vzpored naših dru-

štvenih zborovanj — pozivljamo slovensko učiteljstvo, da stori sedaj to-le nalogo:

Društveni predsednik, oziroma eden izmed odbornikov predlagaj pri uradni konferenci, da višje oblasti delujejo na to, da se § 55. izpolni v vsem svojem obsegu; a vsi ostali udeleženci naj pa oddado črno na belem svoj votum — brez vsake debate tisti dan — o svoji mizeriji, v obliki računskega pregleda o višini učiteljske plače in raznih stroških. △

Ljubljansko ljudsko šolstvo.*)

Koliko je v zadnjem času napredovalo in česa je treba, da bi napredovalo tudi v prihodnje?

Konferenčno poročilo. Sestavil in poročal dne 16. junija t. l. pri uradni učiteljski konferenci J. Dimnik.

Slavna konferenca!

Slavni stalni odbor mi je poveril ne posebno lahko nalogo, da poročam slavni konferenci, koliko je ljubljansko ljudsko šolstvo v zadnjem času napredovalo in česa je treba, da napreduje tudi v prihodnje? Rekel sem, da ta naloga ni posebno lahka; to pa zaradi tega ne, ker nimam vpogleda v nadzorniška letna poročila zadnjega časa, ki bi jih za ugodno rešitev te naloge neobhodno potreboval, zakaj v njih je natančno povedano in statistično izkazano, kaj se je v zadnjem času odpravilo in kaj nanovo ukrenilo za napredek ljubljanskega ljudskega šolstva. Potrebno bi bilo tudi, da bi v ta namen pregledal in preiskal arhive vseh ljubljanskih ljudskih šol in poleg tega še arhiv mestnega šolskega sveta. Za to delo mi pa dandanes, ko smo šolski voditelji na vse strani preobloženi z vodstvenimi posli, da jih le z največjo silo in težavo prenašamo, primanjkuje časa.

Poudarjati moram pa tudi, da mi je besedilo dane mi teme nejasno in premalo določno. Motile so me besede »v zadnjem času«, ker nisem vedel, kako daleč nazaj si je mislil stalni odbor ta »zadnji čas«. Zato sem si pa sam določil dobo, ki jo naj popišem, kako je v nji napredovalo ljubljansko ljudsko šolstvo.

Dne 14. majnika letos je minilo petintrideset let, kar je zagledal luč sveta avstrijski državnošolski zakon, ki ga za napredek ljudskega šolstva vneti in zaslužni možje imenujejo »biser avstrijskega zakonodajalstva«.

Letos torej se je praznovala in se še praznuje po širni Avstriji 35. letnica novega šolskega zakona. Praznujejo jo učitelji in šolski prijatelji, po nekaterih krajih s šumnim veseljem, po drugih krajih na tihem v svojem srcu, a zato nič manj iskreno. Novi šolski zakon ima morebiti kakor vse človeške naredbe svoje napake, a te napake se izgublajo pred njegovimi velikimi vrlinami.

Da se je zaradi novega šolskega zakona ljudsko šolstvo ekstenzivno in intenzivno silno razvilo, tega ne morejo tajiti niti njegovi nasprotniki.

Le poglejmo, kakšno je bilo ljudsko šolstvo v Ljubljani pred 35. leti in kakšno je dandanes!

Ljubljana je imela pred 35. leti 2 javni deški šoli z 11 razredi, 1 privatno deško šolo s 4 razredi in 2 dekliški privatni šoli z 10 razredi, torej skupaj 7 šol z 29 razredi.

*) To konferenčno poročilo priobčujemo, ker je to želja ljubljanskega učiteljstva in ker bo gotovo zanimalo tudi druge naše čitatelje.

cati interesovane stranke, da oddado svoj votum. In tu bi naši c. kr. dež. šol. sveti pač imeli jako lahko nalogo. Zakaj kot prave reprezentante učiteljstva smatramo v prvi vrsti stalne odbore deželnih učit. konferencij in odbore posameznih dežel. učit. društev. Kar bi ti zastopniki izjavili, to bi bilo lahko merodajno kot solidarna izjava občega učiteljstva.

Ako so pa deželni šol. sveti oddali načrte kar s svojimi lastnimi opazkami, potem pač smelo trdimo, da je geslo »svobodna šola in svobodno učiteljstvo« le prazna fraza sedanjosti.

Naši dični »Zavezi« pa svetujemo, da stopi takoj v dogovor z ostalimi avstr. učit. zvezami da pošljejo skupni memorandum v tej zadevi c. kr. naučnemu ministrstvu in da se ta memorandum izroči po posebni deputaciji osebno c. kr. naučnemu ministru v pregled!

§ 55.

Vsak stan se trudi, da si izboljša svoj gmotni položaj, in kolikor moremo zasledovati tok časa, konstatujemo, da so povsod v vseh stanovih našli prav lahko oni vir dohodkov, ki so iz njega zajeli povišek plač tega in onega stanu.

Edini učiteljski stan je ostal v kljub ogromno naraščajoči vsestranski draginji še vedno pri svoji notorično priznani škandalozni plači. Nakladajo nam vedno nova bremena, modernizirati nas hočejo od nog do glave; učitelj naj deluje povsod v vseh društvih — v blagor človeštva, a da bi se pa kdo zmisлил na višjem mestu, da je izboljšanje učiteljskih plač najnujnejša potreba, o tem še govora ni! Učiteljstvo mora izpolnovati nebroj paragrafov majhnih in velikih, drugače pride kazen; a da bi se oni faktorji, ki so nam dali te paragrafe, sami postavili na to stališče, da bi tudi oni izpolnivali predpisane paragrafe, ne — tega ne, akoravno se blešči tam na tistih vratih v avstrijski rezidenci pomenljiv izrek: *Justitia fundamentum regni* rum. Dozdeva se nam, da je ravno ta izrek ironizacija našega slavnega §. 55!

Šolstvo — to iz prepričanja smelo trdimo — se toliko časa ne bo dvignilo do popolne svoje veljave in toliko časa ne bo donašalo onih sadov, ki bi jih moralo, dokler se ne izpolni ravno ta fundamentalni zakon — § 55!

Kaj nam pomagajo vsi še tako lepi odloki nižjih, višjih in najvišjih šolskih inštanca, ako pa učiteljstvo stoji na tako slabem gmotnem stališču, da mora $\frac{2}{3}$ svojih moči posvetiti drugim opravilom, da si vsaj toliko prisluži, da ne zaide v dolgove in da si vsaj toliko služi zase in za svojce, da se morejo vsaj vsak dan dosita najesti in dostojno oblačiti.

Toda tako ne more iti več dalje!

Ako ima država s privoljenjem »dičnih ljudskih zastopnikov« na razpolago toliko sredstev, da žrtvuje lahkega srca kar 400 milijonov kron za morilno orožje v tej prosluli dobi humanitete in svetovnega miroljubja — mora imeti tudi toliko sredstev, da dá stradajočemu učiteljstvu ono, kar mu gre po sankcijoniranem zakonu!

Bliža se čas uradnih konferenc. Da se pa tudi že enkrat konstatuje naša mizerija uradno — zakaj dosedaj so menda na višjih mestih vedno mislili, da to našo mizerijo spravljajo le nekateri kričači v vzpored naših dru-

štvenih zborovanj — pozivljamo slovensko učiteljstvo, da stori sedaj to-le nalogo:

Društveni predsednik, oziroma eden izmed odbornikov predlagaj pri uradni konferenci, da višje oblasti delujejo na to, da se § 55. izpolni v vsem svojem obsegu; a vsi ostali udeleženci naj pa oddado črno na belem svoj votum — brez vsake debate tisti dan — o svoji mizeriji, v obliki računskega pregleda o višini učiteljske plače in raznih stroških. △

Ljubljansko ljudsko šolstvo.*)

Koliko je v zadnjem času napredovalo in česa je treba, da bi napredovalo tudi v prihodnje?

Konferenčno poročilo. Sestavil in poročal dne 16. junija t. l. pri uradni učiteljski konferenci J. Dimnik.

Slavna konferenca!

Slavni stalni odbor mi je poveril ne posebno lahko nalogo, da poročam slavni konferenci, koliko je ljubljansko ljudsko šolstvo v zadnjem času napredovalo in česa je treba, da napreduje tudi v prihodnje? Rekel sem, da ta naloga ni posebno lahka; to pa zaradi tega ne, ker nimam vpogleda v nadzorniška letna poročila zadnjega časa, ki bi jih za ugodno rešitev te naloge neobhodno potreboval, zakaj v njih je natančno povedano in statistično izkazano, kaj se je v zadnjem času odpravilo in kaj nanovo ukrenilo za napredek ljubljanskega ljudskega šolstva. Potrebno bi bilo tudi, da bi v ta namen pregledal in preiskal arhive vseh ljubljanskih ljudskih šol in poleg tega še arhiv mestnega šolskega sveta. Za to delo mi pa dandanes, ko smo šolski voditelji na vse strani preobloženi z vodstvenimi posli, da jih le z največjo silo in težavo prenašamo, primanjkuje časa.

Poudarjati moram pa tudi, da mi je besedilo dane mi teme nejasno in premalo določno. Motile so me besede »v zadnjem času«, ker nisem vedel, kako daleč nazaj si je mislil stalni odbor ta »zadnji čas«. Zato sem si pa sam določil dobo, ki jo naj popišem, kako je v nji napredovalo ljubljansko ljudsko šolstvo.

Dne 14. majnika letos je minilo petintrideset let, kar je zagledal luč sveta avstrijski državnošolski zakon, ki ga za napredek ljudskega šolstva vneti in zaslužni možje imenujejo »biser avstrijskega zakonodajalstva«.

Letos torej se je praznovala in se še praznuje po širni Avstriji 35. letnica novega šolskega zakona. Praznujejo jo učitelji in šolski prijatelji, po nekaterih krajih s šumnim veseljem, po drugih krajih na tihem v svojem srcu, a zato nič manj iskreno. Novi šolski zakon ima morebiti kakor vse človeške naredbe svoje napake, a te napake se izgublajo pred njegovimi velikimi vrlinami.

Da se je zaradi novega šolskega zakona ljudsko šolstvo ekstenzivno in intenzivno silno razvilo, tega ne morejo tajiti niti njegovi nasprotniki.

Le pogledjmo, kakšno je bilo ljudsko šolstvo v Ljubljani pred 35. leti in kakšno je dandanes!

Ljubljana je imela pred 35. leti 2 javni deški šoli z 11 razredi, 1 privatno deško šolo s 4 razredi in 2 dekliški privatni šoli z 10 razredi, torej skupaj 7 šol z 29 razredi.

*) To konferenčno poročilo priobčujemo, ker je to želja ljubljanskega učiteljstva in ker bo gotovo zanimalo tudi druge naše čitatelje.

Zdaj ima pa Ljubljana 5 javnih deških šol s 37 razredi; torej smo napredovali v 35. letih za 3 javne deške šole in za 26 razredov. Poleg tega ima danes Ljubljana še 3 privatne deške šole z 12 razredi; torej napredek za 2 šoli in 8 razredov. Kar se tiče dekliških šol, ima danes Ljubljana 3 javne dekliške in 1 mešano s 53 razredi; kaže se torej napredek za 3 javne dekliške šole in 53 razredov. Poleg teh ima danes Ljubljana še 3 privatne dekliške šole s 40 razredi, 1 slovensko višjo dekliško šolo s 3 razredi in 1 nemško višjo dekliško šolo s 3 razredi. Skupaj ima torej danes Ljubljana 19 šol s 148 razredi. Napredovali smo torej za obstanka novega državnega šolskega zakona, t. j. v 35. letih, za 12 šol in 118 razredov.

Ne trdim pa, da so vsi ti podatki prav do pičice natančni in zanesljivi, ker, kakor sem povedal že v uvodu, nisem imel na razpolago uradnih podatkov, a precej natančni so pa vendarle.

Nečem omenjati, kakšna so bila pred 35. leti učila! Palica je bila tudi po ljubljanskih šolah edina metoda, in knjižnic otroških tudi ni bilo!

Uredili so pravno razmerje učiteljstva, izboljšali so nam kolikor toliko službene prejemke, čeprav, žal, še ne tako, kakor bi bilo pošteno in pravično. Dali so nam zakonitih pravic in tudi po raznih korporacijah imamo svoje zastopnike. Po teh pravicah, ki nam jih daje novi državni šolski zakon, je dandanes lažje premestiti dvornega svetnika, kakor pa stalno nastavljenega učitelja, dočim so pred to dobo premeščali učitelje tako pogosto, da so se časih na križpotih komaj ogibali drug drugemu.

Poglejmo sedaj, kakšne so bile naše učilnice v pričetku dobe novega državnega šolskega zakona in kakšna njih oprava. Stene, n. pr. v nekdanjem licealnem poslopju, so bile vlažne, da je kar teklo od njih, po kotih in pod podom so rasle gobe, svetloba je bila v vsakem oziru pomanjkljiva, klopi so pa bile v enem razredu bolj nerodne kakor v drugem. Tako n. pr. so imeli učenci I. razreda v nekdanji glavni stražnici dolge in visoke klopi, ki so jih poprej rabili za dijake 8. gimnazijskega razreda! Če je učenec padel s take klopi, je bil vedno v nevarnosti, da si zlomi nogo ali roko ali se pa še celo ubije.

V takih zatohlih prostorih je poučevalo mestno učiteljstvo po 5, 6 in še več ur na dan. In v teh beznicah je bilo nakopičenih v enem razredu po 80, 90, 100, 120 in celo 130 otrok! Nič na boljem niso bili glede na število otrok tudi na sedanji II. mestni deški in nekdanji dekliški šoli v redutnem poslopju. Zdaj pa sodite, če je bilo mogoče doseči v takih razmerah povoljnih uspehov in tudi če si se še tako marljivo in vestno pripravljaj na pouk.

Na podstavi novega šolskega zakona je imel mestni šolski svet ljubljanski moč in pravico, narediti konec tem žalostnim razmeram. Z železno energijo se je lotil tega dela. In res se mu je po trudapolnem delu posrečilo, da so leta 1874. sezidali poslopje za II. mestno deško ljudsko šolo in l. 1889. so pa zgradili za I. mestno šolo vsem modernim in zakonitim zahtevam ustrezajoče vzorno šolsko poslopje. Leta 1895. so zgradili dvorazrednico na Barju, kakršne ni te vrste na vsem Kranjskem. L. 1901. so sezidali novo šolsko poslopje za slovensko dekliško osemrazrednico, ki je pravi kras za ljubljansko mesto ter dela čast vsem onim faktorjem, ki so kakorkoli pripomogli k zgradbi tega krasnega poslopja. To leto so ustanovili tudi III. mestno deško ljudsko šolo na Vrtači in II. mestno ljudsko šolo so pa eno leto potem raz-

širili v osemrazrednico in jo v ta namen primerno prezidali. In letos je pa sklenil občinski svet ljubljanski na predlog mestnega šolskega sveta, da zgradi na Poljanah dve novi šolski poslopji, in sicer za že obstoječo III. mestno deško šolo in II. mestno slovensko dekliško šolo*), ki jo bodo na novo ustanovili.

Te nove šolske stavbe so bile in so prva zdrava podlaga za napredek ljubljanskega ljudskega šolstva. Poleg tega so se po prizadevanju mestnega šolskega sveta izšolali iz II. mestne šole otroci z Viča in Glinc, in v dveh letih pa sploh ne bo dovoljeno okoliškim otrokom pohajati ljubljanskih ljudskih šol. Znano je pa, da delajo uprav okoliški otroci ljubljanskemu učiteljstvu največ preglavice.

Vkljub novim šolskim stavbam se število šolskih otrok v posameznih razredih sicer še ni v toliko skrčilo, kolikor zahteva zakon, a velik napredek je bil že ta, ker so imeli učitelji in učenci zdrave, zračne in svetle šolske prostore. Umevno je samo ob sebi, da so imeli učitelji tudi mnogo boljše učne uspehe, vendar pa še vedno ne takih, kakršne bi dosegli pri normalnem številu učencev. Mestni šolski svet si je prizadeval, da tudi temu nedostatku kolikor le mogoče odpomore in je v ta namen leto za letom razširjal posamezne šole in ustanovljal paralelke. Poglejmo samo za eno desetletje nazaj, kako so se razširjale ljubljanske šole:

L. 1893/4 je imela

I. mestna deška šola	9	razredov,	letos	jih	ima	pa	10;
II. mestna deška šola	10	»	»	»	»	»	13;
Barjanska	1	»	»	»	»	»	2;
Dekliška 8 razrednica	8	»	»	»	»	»	16;
Uršulinska vnanja šola	12	»	»	»	»	»	13;
Uršulinska notranja	8	»	»	»	»	»	8;
Marijanišče	4	»	»	»	»	»	4;
Lichtenturnova šola	3	»	»	»	»	»	8;
mestna nemška deška šola	4	»	»	»	»	»	5;
mest. nemška dekliška šola	5	»	»	»	»	»	8;
III. mestna deška šola			ima	letos			6;

Leta 1893/4 je imelo

11 šol	64	razredov	letos	pa	93.
--------	----	----------	-------	----	-----

V enem samem desetletju smo torej napredovali kar za 29 razredov ali vsako leto povprečno za 3 razrede!

Iz teh podatkov je razvidno, da je ljubljansko ljudsko šolstvo v zadnjem času glede na gradbo novih šolskih poslopij, na ustanovljanje novih šol in na razširjanje že obstoječih šol rapidno napredovalo, pa vendar še vedno nismo tam, kjer bi morali biti. Število mestnega prebivalstva raste leto za letom in pravtako tudi število otrok; zato pa tudi vprašanje o gradbi, ustanovljanju in razširjanju šol ne bo nikdar stalno rešeno, ampak zadovoljni bomo morali biti, če se bo z ozirom na potrebe sproti reševalo. Za sedaj pa v prvi vrsti nujno potrebujemo po eno deško in dekliško slovensko meščansko šolo.

Zdaj se pa ozrimo na uvedbo pouka in na metodo v ljubljanskih ljudskih šolah. Ali se je tudi v tem oziru kaj storilo za napredek ljubljanskega ljudskega šolstva v zadnjem času? Tudi tukaj se je storil velik korak naprej. Kakor znano, je bil v prejšnji dobi pouk v nemščini začetek in konec vsega pouka. Kakor sem že zgoraj omenil, je bila

*) Misel o potrebi še ene slovenske dekliške šole za vzhodni del mesta je izprožil že l. 1901. tedanji okrajni šolski nadzornik v slavnostnem govoru ob priliki otvoritve nove dekliške osemrazrednice.

palica edina metoda prejšnje dobe in nemščina se je začela že takoj v prvem razredu otrokom vtepati v glavo in kdor je, tudi po pouku, izpregovoril slovensko besedo, ga je doletela najhujša kazen in v zasmehovanje so mu obesili iz šole grede »oslovski jezik« na hrbet in v šoli je moral pa osamljen sedeti v »oslovski klopi«!

To »metodo« stare šole je novi šolski zakon odpravil, in otroci se uče dandanes drugega deželnega jezika šele v tretjem razredu, ko so se torej že nekoliko privadili pravilni materinščini. (Dalje.)

O šolski higijeni z ozirom na kongres v Norimberku.

Pri letošnjem glavnem »Zavezinem« zborovanju poročal Fr. Kocbek. (Koncc.)

S šolsko higijeniškim kongresom je bila tudi združena šolsko-higijeniška razstava, ki je bila nameščena v 22 sobah nove industrijalne šole. Nad 200 razstavljalcev je razstavilo raznovrstne stvari: načrte šolskih poslopij, klopi, table raznih sistemov, šolsko-higijeniško literaturo itd. Deželni šolski svet kranjski je razstavil tipe šolskih poslopij. To je morda idealno misleče ali v praksi neporabno, kar so tudi povedali razni strokovnjaki.

Nas učitelje je najbolj zanimal odsek C: »Higijeniški pouk učiteljev in učencev.« Zdravniki so stali na svojem akademiskem stališču, spominjajoč na svoje studije, kjer so si pridobili »die Rüstammer«, napolnjeno znanja svojega poklica, ali pedagogi so jim oporekali ne pridobljenega znanja, pač pa pomanjkanje pedagoške izobrazbe. Končno je po dolgi debati nekdo izrekel, da potrebujemo pedagoško izobraženih zdravnikov in zdravniško izobraženih pedagogov.

Vsak mi bo pritrdil, da učitelji nismo na tem polju dovolj podkovani, ker smo se o tem na učiteljskih malo ali nič učili. Zato se je sklenilo, da se naj učiteljski o šolski higijeni pouče na učiteljskih, za službujoče učitelje naj se uvedejo higijeniški kurzi, zlasti naj se šolski voditelji pouče o tem iz upravnega stališča.

Predlagalo se je tudi, naj se v vsaki deželi ustanove šolsko-higijeniški muzeji, v katerih bi učitelji videli, kakšna učila so za higijeniški pouk potrebna. Za vse Slovence bi se lahko v Ljubljani poleg šolskega muzeja ustanovil še higijeniški muzej. Prepričan sem, da bi tako podjetje podpirali razni merodajni činitelji kakor: deželna vlada, deželni zbor, stolno mesto, razne hranilnice itd. Po mojem nemerodajnem mnenju bi bilo jako umestno, ako bi se izvolil šolsko-higijeniški odbor, ki naj bi imel mnogo delavnih članov, in sicer: tehnikov, zdravnikov, pedagogov in zastopnikov uprave. Ta odbor bi vodil vso agitacijo, da se veliki pomen šolske higijene sčasoma zanese med širše mase našega naroda. To polje je pri nas takorekoč še neobdelano.

Pravijo, da je najhujši izmed vseh bacilov bacil — nevednosti. Tega bacila je z ozirom na šolsko higijeno še mnogo pri nas; ali čuditi se moramo, ako akademsko izobraženi ljudje na javnih ljudskih shodih imenujejo šolska poslopja nepotrebne luksuriozne palače. Takšni »šlagerji« imponujejo samo našemu dobremu ljudstvu, učiteljem ne. Sploh so v tem oziru nasprotniki šole pri vseh narodih enaki. Tak dokaz imamo n. pr. iz seje mestnega odbora dunajskega z dne

17. maja t. l., v kateri se je odklonilo nameščenje šolskih zdravnikov in naprava šolskih kopeli v nekem novem šolskem poslopiju. Ako se kaj takega zgodi v stolnem mestu, kaj naj pričakujemo potem od drugih mest?

Vprašanje, kako se naj v Slovincih razširja šolska higijena, prepuščam drugim v razmotrivanje. Samo nekaj naj še omenim.

Princ Ludvik Ferdinand je pri otvoritvi kongresa dejal: »Die Kinder unseres großen deutschen Reiches sollen gedeihen in strotzender Kraft, um einst kräftige Männer zu werden.« Mislim, da imamo mi Slovinci kot majhen narod še večjo dolžnost, da z intenzivno telesno vzgojo ohranimo naš narod propada, zakaj po naravnih zakonih imajo le krepki individui pogoje za obstanek.

Resnične ostanejo besede, ki sem jih čital v nekem časniku: »Zdravje naroda je motor za uspešni razvoj naroda in tukaj se mora vsak zavzeti za drugega.«

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

K. k. Landesregierung
für Krain.

Z. 2248.

Laibach, am 7. Juni 1904.

In Nr. 16 des in Laibach erscheinenden Lehrerblattes »Učiteljski Tovariš« vom 1. Juni 1904 wird infolge einer irrigen Interpretation des Ministerialerlasses vom 28. Februar 1887, Z. 21644, die Behauptung aufgestellt, daß an jeder Volksschule sei es in der Stadt oder auf dem flachen Lande in der Zeit vom 1. Juni bis zum Schlusse des Schuljahres der Nachmittagsunterricht zu entfallen habe, wenn die Temperatur der freien Luft in Schatten um 10 Uhr Vormittags bereits auf 18° R gestiegen ist; erreiche jedoch die Temperatur der freien Luft im Schatten erst während der Mittagsstunden oder während der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde 20° R, so sei der Unterricht nach der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde zu schließen.

Da diese von einem Volksschullehrer herrührende und von der Redaktion des »Učiteljski Tovariš« kommentierte Notiz geeignet sein könnte, unter der Lehrerschaft Krains Verwirrung zu stiften und sie zu einer gesetzwidrigen Verkürzung der vorgeschriebenen Unterrichtszeit (§ 10 der Schul- und Unterrichtsordnung vom 20. August 1870) zu verleiten, wird der k. k. Bezirksschulrat aufgefordert, sämtliche Ortsschulräte und Schulleitungen unverzüglich dahin zu belehren, dass der obzitierte Ministerialerlass nur für Niederösterreich, Steiermark, Triest, Dalmatien, Tirol, Böhmen und Mähren erflossen ist und daß keine ministerielle Verfügung existiert, laut welcher an den Volksschulen in Krain außer an jenen der Landeshauptstadt Laibach, sogenannte Hitzferien gewährt werden könnten.

Der k. k. Bezirksschulrat wird ferner angewiesen, die Ortsschulräte und Schulleitungen hinsichtlich der Gewährung von Hitzferien entsprechend zu überwachen und jeder mißbräuchlichen Anwendung des für Krain nicht gültigen obenangeführten Ministerialerlasses eventuell unter Anwendung der Bestimmungen des § 44 des Gesetzes vom 29. April 1873, L. G. Bl. Nr. 22, entgegenzutreten.

Der k. k. Landespräsident
Hein m/p

palica edina metoda prejšnje dobe in nemščina se je začela že takoj v prvem razredu otrokom vtepati v glavo in kdor je, tudi po pouku, izpregovoril slovensko besedo, ga je doletela najhujša kazen in v zasmehovanje so mu obesili iz šole grede »oslovski jezik« na hrbet in v šoli je moral pa osamljen sedeti v »oslovski klopi«!

To »metodo« stare šole je novi šolski zakon odpravil, in otroci se uče dandanes drugega deželnega jezika šele v tretjem razredu, ko so se torej že nekoliko privadili pravilni materinščini. (Dalje.)

O šolski higijeni z ozirom na kongres v Norimberku.

Pri letošnjem glavnem »Zavezinem« zborovanju poročal Fr. Kocbek. (Koncc.)

S šolsko higijeniškim kongresom je bila tudi združena šolsko-higijeniška razstava, ki je bila nameščena v 22 sobah nove industrijalne šole. Nad 200 razstavljalcev je razstavilo raznovrstne stvari: načrte šolskih poslopij, klopi, table raznih sistemov, šolsko-higijeniško literaturo itd. Deželni šolski svet kranjski je razstavil tipe šolskih poslopij. To je morda idealno misleče ali v praksi neporabno, kar so tudi povedali razni strokovnjaki.

Nas učitelje je najbolj zanimal odsek C: »Higijeniški pouk učiteljev in učencev.« Zdravniki so stali na svojem akademiskem stališču, spominjajoč na svoje studije, kjer so si pridobili »die Rüstammer«, napolnjeno znanja svojega poklica, ali pedagogi so jim oporekali ne pridobljenega znanja, pač pa pomanjkanje pedagoške izobrazbe. Končno je po dolgi debati nekdo izrekel, da potrebujemo pedagoško izobraženih zdravnikov in zdravniško izobraženih pedagogov.

Vsak mi bo pritrdil, da učitelji nismo na tem polju dovolj podkovani, ker smo se o tem na učiteljskih malo ali nič učili. Zato se je sklenilo, da se naj učiteljski o šolski higijeni pouče na učiteljskih, za službujoče učitelje naj se uvedejo higijeniški kurzi, zlasti naj se šolski voditelji pouče o tem iz upravnega stališča.

Predlagalo se je tudi, naj se v vsaki deželi ustanove šolsko-higijeniški muzeji, v katerih bi učitelji videli, kakšna učila so za higijeniški pouk potrebna. Za vse Slovence bi se lahko v Ljubljani poleg šolskega muzeja ustanovil še higijeniški muzej. Prepričan sem, da bi tako podjetje podpirali razni merodajni činitelji kakor: deželna vlada, deželni zbor, stolno mesto, razne hranilnice itd. Po mojem nemerodajnem mnenju bi bilo jako umestno, ako bi se izvolil šolsko-higijeniški odbor, ki naj bi imel mnogo delavnih članov, in sicer: tehnikov, zdravnikov, pedagogov in zastopnikov uprave. Ta odbor bi vodil vso agitacijo, da se veliki pomen šolske higijene sčasoma zanese med širše mase našega naroda. To polje je pri nas takorekoč še neobdelano.

Pravijo, da je najhujši izmed vseh bacilov bacil — nevednosti. Tega bacila je z ozirom na šolsko higijeno še mnogo pri nas; ali čuditi se moramo, ako akademsko izobraženi ljudje na javnih ljudskih shodih imenujejo šolska poslopja nepotrebne luksuriozne palače. Takšni »šlagerji« imponujejo samo našemu dobremu ljudstvu, učiteljem ne. Sploh so v tem oziru nasprotniki šole pri vseh narodih enaki. Tak dokaz imamo n. pr. iz seje mestnega odbora dunajskega z dne

17. maja t. l., v kateri se je odklonilo nameščenje šolskih zdravnikov in naprava šolskih kopeli v nekem novem šolskem poslopiju. Ako se kaj takega zgodi v stolnem mestu, kaj naj pričakujemo potem od drugih mest?

Vprašanje, kako se naj v Slovincih razširja šolska higijena, prepuščam drugim v razmotrivanje. Samo nekaj naj še omenim.

Princ Ludvik Ferdinand je pri otvoritvi kongresa dejal: »Die Kinder unseres großen deutschen Reiches sollen gedeihen in strotzender Kraft, um einst kräftige Männer zu werden.« Mislim, da imamo mi Slovinci kot majhen narod še večjo dolžnost, da z intenzivno telesno vzgojo ohranimo naš narod propada, zakaj po naravnih zakonih imajo le krepki individui pogoje za obstanek.

Resnične ostanejo besede, ki sem jih čital v nekem časniku: »Zdravje naroda je motor za uspešni razvoj naroda in tukaj se mora vsak zavzeti za drugega.«

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

K. k. Landesregierung
für Krain.

Z. 2248.

Laibach, am 7. Juni 1904.

In Nr. 16 des in Laibach erscheinenden Lehrerblattes »Učiteljski Tovariš« vom 1. Juni 1904 wird infolge einer irrigen Interpretation des Ministerialerlasses vom 28. Februar 1887, Z. 21644, die Behauptung aufgestellt, daß an jeder Volksschule sei es in der Stadt oder auf dem flachen Lande in der Zeit vom 1. Juni bis zum Schlusse des Schuljahres der Nachmittagsunterricht zu entfallen habe, wenn die Temperatur der freien Luft in Schatten um 10 Uhr Vormittags bereits auf 18° R gestiegen ist; erreiche jedoch die Temperatur der freien Luft im Schatten erst während der Mittagsstunden oder während der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde 20° R, so sei der Unterricht nach der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde zu schließen.

Da diese von einem Volksschullehrer herrührende und von der Redaktion des »Učiteljski Tovariš« kommentierte Notiz geeignet sein könnte, unter der Lehrerschaft Krains Verwirrung zu stiften und sie zu einer gesetzwidrigen Verkürzung der vorgeschriebenen Unterrichtszeit (§ 10 der Schul- und Unterrichtsordnung vom 20. August 1870) zu verleiten, wird der k. k. Bezirksschulrat aufgefordert, sämtliche Ortsschulräte und Schulleitungen unverzüglich dahin zu belehren, dass der obzitierte Ministerialerlass nur für Niederösterreich, Steiermark, Triest, Dalmatien, Tirol, Böhmen und Mähren erflossen ist und daß keine ministerielle Verfügung existiert, laut welcher an den Volksschulen in Krain außer an jenen der Landeshauptstadt Laibach, sogenannte Hitzferien gewährt werden könnten.

Der k. k. Bezirksschulrat wird ferner angewiesen, die Ortsschulräte und Schulleitungen hinsichtlich der Gewährung von Hitzferien entsprechend zu überwachen und jeder mißbräuchlichen Anwendung des für Krain nicht gültigen obenangeführten Ministerialerlasses eventuell unter Anwendung der Bestimmungen des § 44 des Gesetzes vom 29. April 1873, L. G. Bl. Nr. 22, entgegenzutreten.

Der k. k. Landespräsident
Hein m/p

palica edina metoda prejšnje dobe in nemščina se je začela že takoj v prvem razredu otrokom vtepati v glavo in kdor je, tudi po pouku, izpregovoril slovensko besedo, ga je doletela najhujša kazen in v zasmehovanje so mu obesili iz šole grede »oslovski jezik« na hrbet in v šoli je moral pa osamljen sedeti v »oslovski klopi«!

To »metodo« stare šole je novi šolski zakon odpravil, in otroci se uče dandanes drugega deželnega jezika šele v tretjem razredu, ko so se torej že nekoliko privadili pravilni materinščini. (Dalje.)

O šolski higijeni z ozirom na kongres v Norimberku.

Pri letošnjem glavnem »Zavezinem« zborovanju poročal Fr. Kocbek. (Koncc.)

S šolsko higijeniškim kongresom je bila tudi združena šolsko-higijeniška razstava, ki je bila nameščena v 22 sobah nove industrijalne šole. Nad 200 razstavljalcev je razstavilo raznovrstne stvari: načrte šolskih poslopij, klopi, table raznih sistemov, šolsko-higijeniško literaturo itd. Deželni šolski svet kranjski je razstavil tipe šolskih poslopij. To je morda idealno misleče ali v praksi neporabno, kar so tudi povedali razni strokovnjaki.

Nas učitelje je najbolj zanimal odsek C: »Higijeniški pouk učiteljev in učencev.« Zdravniki so stali na svojem akademiskem stališču, spominjajoč na svoje studije, kjer so si pridobili »die Rüstammer«, napolnjeno znanja svojega poklica, ali pedagogi so jim oporekali ne pridobljenega znanja, pač pa pomanjkanje pedagoške izobrazbe. Končno je po dolgi debati nekdo izrekel, da potrebujemo pedagoško izobraženih zdravnikov in zdravniško izobraženih pedagogov.

Vsak mi bo pritrdil, da učitelji nismo na tem polju dovolj podkovani, ker smo se o tem na učiteljskih malo ali nič učili. Zato se je sklenilo, da se naj učiteljski o šolski higijeni pouče na učiteljskih, za službujoče učitelje naj se uvedejo higijeniški kurzi, zlasti naj se šolski voditelji pouče o tem iz upravnega stališča.

Predlagalo se je tudi, naj se v vsaki deželi ustanove šolsko-higijeniški muzeji, v katerih bi učitelji videli, kakšna učila so za higijeniški pouk potrebna. Za vse Slovence bi se lahko v Ljubljani poleg šolskega muzeja ustanovil še higijeniški muzej. Prepričan sem, da bi tako podjetje podpirali razni merodajni činitelji kakor: deželna vlada, deželni zbor, stolno mesto, razne hranilnice itd. Po mojem nemerodajnem mnenju bi bilo jako umestno, ako bi se izvolil šolsko-higijeniški odbor, ki naj bi imel mnogo delavnih članov, in sicer: tehnikov, zdravnikov, pedagogov in zastopnikov uprave. Ta odbor bi vodil vso agitacijo, da se veliki pomen šolske higijene sčasoma zanese med širše mase našega naroda. To polje je pri nas takorekoč še neobdelano.

Pravijo, da je najhujši izmed vseh bacilov bacil — nevednosti. Tega bacila je z ozirom na šolsko higijeno še mnogo pri nas; ali čuditi se moramo, ako akademsko izobraženi ljudje na javnih ljudskih shodih imenujejo šolska poslopja nepotrebne luksuriozne palače. Takšni »šlagerji« imponujejo samo našemu dobremu ljudstvu, učiteljem ne. Sploh so v tem oziru nasprotniki šole pri vseh narodih enaki. Tak dokaz imamo n. pr. iz seje mestnega odbora dunajskega z dne

17. maja t. l., v kateri se je odklonilo nameščenje šolskih zdravnikov in naprava šolskih kopeli v nekem novem šolskem poslopiju. Ako se kaj takega zgodi v stolnem mestu, kaj naj pričakujemo potem od drugih mest?

Vprašanje, kako se naj v Slovincih razširja šolska higijena, prepuščam drugim v razmotrivanje. Samo nekaj naj še omenim.

Princ Ludvik Ferdinand je pri otvoritvi kongresa dejal: »Die Kinder unseres großen deutschen Reiches sollen gedeihen in strotzender Kraft, um einst kräftige Männer zu werden.« Mislim, da imamo mi Slovinci kot majhen narod še večjo dolžnost, da z intenzivno telesno vzgojo ohranimo naš narod propada, zakaj po naravnih zakonih imajo le krepki individui pogoje za obstanek.

Resnične ostanejo besede, ki sem jih čital v nekem časniku: »Zdravje naroda je motor za uspešni razvoj naroda in tukaj se mora vsak zavzeti za drugega.«

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

K. k. Landesregierung
für Krain.

Z. 2248.

Laibach, am 7. Juni 1904.

In Nr. 16 des in Laibach erscheinenden Lehrerblattes »Učiteljski Tovariš« vom 1. Juni 1904 wird infolge einer irrigen Interpretation des Ministerialerlasses vom 28. Februar 1887, Z. 21644, die Behauptung aufgestellt, daß an jeder Volksschule sei es in der Stadt oder auf dem flachen Lande in der Zeit vom 1. Juni bis zum Schlusse des Schuljahres der Nachmittagsunterricht zu entfallen habe, wenn die Temperatur der freien Luft in Schatten um 10 Uhr Vormittags bereits auf 18° R gestiegen ist; erreiche jedoch die Temperatur der freien Luft im Schatten erst während der Mittagsstunden oder während der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde 20° R, so sei der Unterricht nach der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde zu schließen.

Da diese von einem Volksschullehrer herrührende und von der Redaktion des »Učiteljski Tovariš« kommentierte Notiz geeignet sein könnte, unter der Lehrerschaft Krains Verwirrung zu stiften und sie zu einer gesetzwidrigen Verkürzung der vorgeschriebenen Unterrichtszeit (§ 10 der Schul- und Unterrichtsordnung vom 20. August 1870) zu verleiten, wird der k. k. Bezirksschulrat aufgefordert, sämtliche Ortsschulräte und Schulleitungen unverzüglich dahin zu belehren, dass der obzitierte Ministerialerlass nur für Niederösterreich, Steiermark, Triest, Dalmatien, Tirol, Böhmen und Mähren erflossen ist und daß keine ministerielle Verfügung existiert, laut welcher an den Volksschulen in Krain außer an jenen der Landeshauptstadt Laibach, sogenannte Hitzferien gewährt werden könnten.

Der k. k. Bezirksschulrat wird ferner angewiesen, die Ortsschulräte und Schulleitungen hinsichtlich der Gewährung von Hitzferien entsprechend zu überwachen und jeder mißbräuchlichen Anwendung des für Krain nicht gültigen obenangeführten Ministerialerlasses eventuell unter Anwendung der Bestimmungen des § 44 des Gesetzes vom 29. April 1873, L. G. Bl. Nr. 22, entgegenzutreten.

Der k. k. Landespräsident
Hein m/p

Molitev uredništva: O, ljubi Bog, ne daj, da bi imeli po kronovinah, ki niso zgoraj imenovane, vročega poletja, da se ne bodo ubogi učitelji, učiteljice in otroci parili po vročih šolskih sobah! Bodi usmiljen vsaj Ti!

Dopisi.

Kranjsko.

Prvi kmetijsko-izobraževalni tečaj za učitelje za Grmu je končan. Tretji del tega tečaja se je vršil od dne 20. do vštetelega 22. junija t. l. Poučevala sta znana strokovnjaka g. vodja R. Dolenc in g. Fr. Gombač. Prvi je predaval o poletnem delu na vrtu in tehtnični uporabi raznega sadja, a slednji pa o poletnem delu v vinogradu s posebnim ozirom na zeleno cepljenje. Podrobneje se s tem sklepnim delom prvega kmetijsko-izobraževalnega tečaja pač ne bomo pečali, ker tu bi bila vsaka beseda odveč, posebno kar se tiče predavanj. Ne motimo se, in v tem nam mora vsak udeleženc pritrčiti, da so bila vsa predavanja na višini časovnih zahtev, in pevati posebne slavospeve g. docentoma, bi se pač reklo, vodo v morje nositi. Kdor se hoče poučiti o istinitosti teh naših besed, naj gre le pri prvi priliki poslušat enega izmed teh docentov! Ne bo mu žal.

Pri tej priliki moramo pa poudarjati, da se je »tehtična stran« tega zadnjega dela imenovanega tečaja obrnila dokaj na bolje. Prvič nam je g. vodja dal priliko, napraviti izkušnjo iz kletarstva in sadjarstva v onem delu grmske šole, kjer se more edino le praktično izvršiti in drugič nam ni bilo treba posebno molelovati za skromne dijete od Poncija do Pilata kakor zadnjikrat, a slednjič so se nam izplačale dijete pri tem delu napominanega tečaja tudi za čas dohoda in odhoda na Grmu.

Na dan 22. je bila določena glavna preizkušnja iz vseh delov tega tečaja. Ta se je izvršila — upamo — v popolno zadovoljnost gospodov docentov, edino žal nam je to, zakaj ni bilo nikogar od onih, ki so bili nekako napovedani, oziroma zakaj niso poslali oni faktorji, ki so zbudili ta tečaj v življenje, svojih pooblaščenecv k glavni izkušnji. Možje bi se bili prav lahko prepričali, da si boljših docentov niso mogli izbrati in da sta ta dva docenta našla poslušna ušesa in da njih besede niso padle na kamenita tla, temveč na rodovitno zemljo, ki bodo obrodile stoteren sad.

K sklepu ne moremo nikakor pozabiti preljubeznivega našega hranitelja in njegove soproge, g. A. Pintarja, gostilničarja pri Lipi v Kandiji. Gostilna g. Pintarja je vredna javne pohvale, zakaj g. Pintar nam je pripravil tako izborno hrano in to za tako ceno, da je na Dolenjskem drugje ne bi dobili. Zaradi tega pa toplo priporočamo vsemu slovenskemu učiteljstvu, ki potuje po Dolenjskem in katerega prinese korak usode v Novo mesto, da se telesno okrepča v gostilnici »pri Lipi« v Kandiji. In zbog znane solidarnosti slovenskega učiteljstva trdno upamo, da naše besede ne bodo zaman. V dokaz naše hvalečnosti in v nekaj spomin prvega kletarskega tečaja leži v gostilnici »pri Lipi« spominska knjiga, v katero blagovoli vsak v Novo mesto došli učitelj (ali učiteljica) vpisati svoje ime, kar bo nekaj viden izraz naše skupnosti.

—a.

Štajersko.

Duhovniška morala. Iz šoštanjkega okraja nam pišejo: Slučajno smo čitali te dni pismo, ki ga je poslal šoštanski župnik svoji kuharici. Bilo je to leta 1887., ko se je župnik mudil v Krapinskih Toplicah; njegova kuharica pa je pričakovala poroda, pravijo da v Celovcu. Kaj tako nesramnega ne spravi skupaj lahko kdo drugi, kakor kaka moralna propalica. Toliko svinjarij, kar jih je v omenjenem pismu nakopičenih, ni najti v nobenem pornografičnem spisu. Toda, pustimo to, samo nekaj naj pribijemo. Med drugim piše župnik Govedič tudi sledeče: ... Če Te kdo vpraša, kdo je oče otroka, reci: ali učitelj — ali nek beamte pri Bezirksgericht, nekaj si pač namisli... Tako tedaj — učitelj naj bi v prvi vrsti trpel za grehe duhovnikov. On naj bi pred svetom veljal za grešnika, v tem, ko bi se duhovnik, ki je kriv posledice preljubeznivega občevanja s svojo kuharico, smejal v pest in še nadalje užival sladkobo življenja. Ali ni dovolj, če duhovniki (Hvala Bogu, niso vsi taki!) izrabljajo svoje prijateljstvo z učiteljstvom v to, da istim izneverjajo in zavajajo zakonske žene — glej slučaj Mažir na Koroškem — še svoj greh hočejo natveziti učiteljstvu. Če pa koga mika še več zvedeti o župniku Govediču in o njegovem početju, lahko čita v zadnjih številkah »Gorenjca« marsikaj pikantnega. Seveda se mnogo snovi ne da priobčiti v listih, ker je presvinjarska. V Šoštanju imajo obilico nesramnih pisem, ki jih je omenjeni »žegnani gospod« pisal svoji kuharici in ki jih je ona sama iz ljubosumnosti izročila javnosti.

—?—

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, reg. zadruga z omejenim jamstvom. Dne 23. junija so podali člani načelstva svoje podpise pri sodišču, in se je prošnja za registrovanje vložila pri c. kr. deželnem kot trgovinskem sodišču. Pristopi se množe. Učiteljstvo naj se z vso odločnostjo in z vsem zaupanjem zavzame za ta svoj velevažni denarni zavod.

Jubilejska samopomoč. Vse one člane, ki so še na dolgu za zadnji smrtni slučaj († Rudolf Piš), prosim, da čim prej poravnajo po poštni položnici določeni znesek. — Meseca maja in junija so pristopili k društvu: Jakob Furlan, Marija Furlan in Antonija Gale iz Ljubljane, Janko Toman iz Moravč in Janko N. Jeglič iz Rakeka. Svoj pristop je oglasila še Valentina Kaukler iz Ptuja ter Konrad Busle s soprogo iz Metlike. — Agitirajte za pristop. Čim več nas bo, tem krepkejša se bo društvo razvijalo.

Fr. Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Uradna konferenca novomeškega okraja bo dne 14. julija t. l. ob 9. uri v Šmihelu pri Rudolfovem. — Pred konferenco ob pol 9. uri ali takoj po konrerenci bo imelo »Učiteljsko društvo za novomeški okraj« svoj občni zbor s sledečim vzporedom: 1. Poročilo odbora. 2. Račun za l. 1904. 3. Sprejemanje novih članov, ki jih še mnogo pogrešamo. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti.

Ante Požar,
predsednik.

Iz društva za zgradbo učiteljskega konvikta. Odbor tega društva je imel dne 11. rožnika svojo drugo sejo, ki jo otvoril t. č. tajnik, g. Juraj Režek z naznanilom, da se je pri prvi seji voljeni predsednik, g. Josip Cepuder, odpovedal tej časti. Pri novi volitvi je bil izvoljen predsednikom